

PERSPEKTÍVY AUTOMOBILOVÝCH KLASTROV NA SLOVENSKU A ZVYŠOVANIE ICH KONKURENCIESCHOPNOSTI

Ing. Dušan Sabadka, PhD.

TU Košice, Strojnícka fakulta
Katedra technológií a materiálov
Mäsiarska 74
040 01 Košice
Dusan.Sabadka@tuke.sk

Abstract:

A business cluster is a geographic concentration of interconnected businesses, suppliers, and associated institutions in a particular field. Clusters are considered to increase the productivity with which companies can compete, nationally and globally

Key words

Cluster, cluster activities, objectives, competitiveness, automobile industry

Úvod

Rozvoj automobilového priemyslu na Slovensku vo výraznej miere prispel k tomu, že sme sa v posledných rokoch stali jednou z najrýchlejšie rastúcich ekonomík v rámci Európskej únie. No problémy na finančných trhoch a ich dôsledky majú výrazný dopad na celkovú ekonomiku a výsledkom je rapidný pokles záujmu spotrebiteľov o nové automobily. Napriek súčasnej svetovej finančnej a hospodárskej recesii by automobilový priemysel na Slovensku podľa perspektív v najbližších rokoch nemal ísť do útlmu, ale na druhej strane ani do výrazného rozvoja. Tento rok je predpoklad na produkciu cca 600,000 kusov automobilov. Je možné, že Slovensko sa môže stať významným hráčom na medzinárodnom trhu, podľa odhadov by sa Slovensko v roku 2010 mohlo stať najväčším montážnym výrobcom automobilov na svete.

Je potrebné poukázať aj na fakt, že inovatívne firmy, napojené na automobilový priemysel majú na Slovensku malú podporu a je potrebné rovnako pristupovať k domácim aj zahraničným investorom. V súvislosti s zavádzaním nových inovatívnych technológií a materiálov vystupuje do popredia aj problém kvalifikovanej pracovnej sily. Jedným z východísk je intenzifikácia investícií z fondov EU do výskumu a vývoja a podpora rozvoja technických smerov na stredných a vysokých školách, čo je jednou z ciest zvyšovania konkurencieschopnosti malých a stredných inovatívnych podnikov.

Klastre a konkurencieschopnosť

V poslednom období na Slovensku vznikajú združenia na podporu podnikania - klastre. Vynútil si ich dopyt po výskume a vývoji v malých a stredných podnikoch, ktoré naň nemajú dost finančných prostriedkov. Osobitne to platí pre automobilový priemysel, resp. dodávateľský systém.

Všeobecne sa dá charakterizovať autoklaster ako koncentrované zoskupenie nezávislých, regionálne prepojených firiem a pridružených inštitúcií z automobilového sektora, s potenciálom zvyšovania ich konkurencieschopnosti, lákania atraktívnych investícií či zvýšenia počtu inovácií a technologických kapacít firiem.

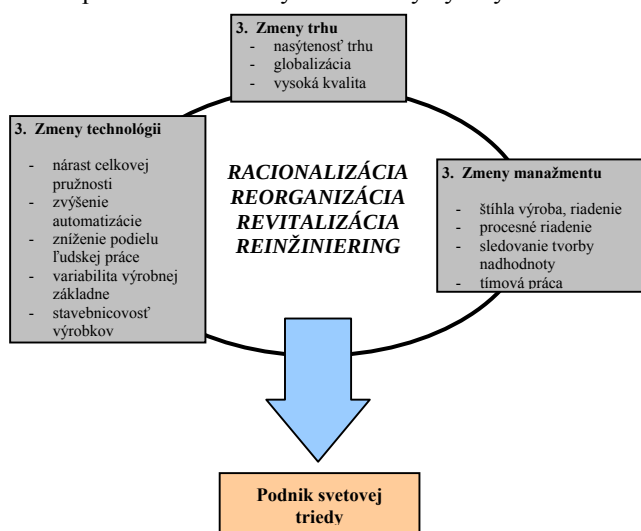
Dnes je samozrejmosťou aby firma hľadala odlišnú cestu ku konkurencieschopnosti, zohľadňovala voľbu zákazníka, presadzovala inovácie, reagovala pružne na rôzne potreby trhu. Konkurencieschopnosť v súčasnej dobe vyžaduje dynamiku a zakladá sa na inováciách a hľadaní strategických odlišností. Nevyhnutnosťou sú úzke väzby k odberateľom, dodávateľom a iným inštitúciám nielen účinnosti, ale aj rýchlosti zlepšovania a inovácií. Klaster je pre všetky tieto zmeny účinným katalyzátorom, ktorý vedie firmu k vyššej konkurencieschopnosti.

Pre dosiahnutie konkurencieschopnosti musí existovať prepojenie súhra niekoľkých aspektov:

- ako kvalitne sú firmy schopné využiť dostupné vstupy a ako kvalitne sú schopné ich zdokonaľovať.
- ako kvalitne firmy súťažia, to znamená či využívajú pre zvyšovanie produktivity rôzne sofistikované metódy, alebo ponúkajú jedinečné výrobky alebo služby.
- aké kvalitné je podnikateľské prostredie, ktoré je dané hospodárskou politikou, ale taktiež základnými vlastnosťami klastra (napr. prítomnosť konkrétnych typov dodávateľov, alebo konkrétne zamerané vzdelávacie inštitúcie).

Klaster prepája firemnú stratégiu s hospodárskou politikou. Vytvára podmienky pre lepšie využitie vstupných faktorov (zdieľanie nákladov), mobilizuje firmy k náročnejšej stratégii (prítomnosť rivalov a náročných odberateľov), spoluvytvára podnikateľské prostredie (tvorba novej infraštruktúry) a ovplyvňuje hospodársku politiku. Vzhľadom na fakt, že dnešná doba je plná zmien – zmeny na trhu, neustále skracovanie inovačných cyklov, inovatívne riadenie podnikov a prístup manažmentu, zmeny zákaznických

preferencií (obr.1). Všetky podniky dnes hľadajú optimálne trhové zameranie, čomu samozrejme prispôbujú svoju výrobnú základňu a taktiež prípravu výroby. Nevyhnutným faktorom je optimalizácia kvality a flexibility výroby.

Obr.1 Reťazenie firiem

Klaster na Slovensku

Automobilový klaster - západné Slovensko podnikol investície do automobilového priemyslu. Ešte pred nosným investorom PSA Peugeot Citroen sa v Trnave usídlili automobilové firmy Sachs a Boge. Západoslovenský autoklaster ťaží z najmä výhodnej lokalizácie. Na území Slovenska, Rakúska a Česka v okruhu 150 kilometrov od Trnavy je asi sto subdodávateľov do automobilového priemyslu.

Hlavným cieľom autoklastra je do roku 2012 vybudovať na Západnom Slovensku vysoko prestížnu a modernú základňu pre automobilový priemysel, pripravenú nielen z hľadiska zvyšovania kvality ľudských zdrojov, ale aj z hľadiska transferu technologických a inovačných procesov, pre vznik subdodávateľských reťazcov. Klaster podporuje podniky pri raste výroby a inováciách, najmä technologických. Skúsenosti preberá z viedenského autoklastra. Hľadá pre členov spoločné témy, prednášky, môže ich propagovať na veľtrhoch. Pripravuje spoločné projekty s klastrami zo Slovenska, Rakúska, Česka, Nemecka a Francúzska. Môže čerpať peniaze aj z európskych fondov.

Trnavská župa ako člen klastra môže pomôcť vytvárať nové učebné odbory na školách podľa požiadaviek jeho členov. Združuje verejnú správu, výskumné inštitúcie, univerzity a podniky v regióne. Smeruje k vytvoreniu regionálneho inovačného centra - centrálnemu pracoviska pre vedu, výskum a vzdelávanie. Trnavská župa spolupracuje s mestom Galanta na príprave elektrotechnického klastra pre západné Slovensko. Mesto na to predurčil kľúčový investor Samsung,

ktorý má asi desať subdodávateľských firiem. Fabrika od začiatku vstúpila do procesu zakladania klastra, je pripravená na inovačné a vzdelávacie aktivity, aj keď má vlastný výskum a vývoj.

Priemyselné zóny a dodávateľské siete sú na obr.2.

Obr.2 Priemyselné zóny a dodávateľské siete

Záver

Taktiež na východnom Slovensku sa vytvárajú vhodné podmienky pre vznik automobilového klastra, keďže v posledných rokoch sa zahraničné investície do automobilovej výroby na východnom Slovensku značne zintenzívnili. Na pomerne malom priestore sa nachádza značné množstvo automobilových dodávateľov, univerzity, výskum a vývoj a iné podporné inštitúcie potrebné pre vznik a úspešný rozvoj klastrovej iniciatívy.

Jednou z najťažších, ale nevyhnutných podmienok pre úspešný vývoj výkonných strojárskych klastrov je zázemie pre inovačný rast firiem v podobe výskumných a vývojových inštitúcií a pracovísk.

Literatúra

1. Euractiv: Autoklaster – perspektívy automobilového priemyslu na Slovensku: <http://www.euractiv.sk/podnikanie-v-eu/clanok/autoklaster-perspektivy-automobiloveho-priemyslu-na-slovensku-011703>
2. Beňová, J.: Trnava sa púšťa do klastrov. <http://www.sme.sk/c/3864309/Trnava-sa-pusta-do-klastrov.html>
3. Leeder, E.: Klastri-základní informace. Západočeská univerzita v Plzni 2006, 32 str.
4. Troblova, P.: Činnosti klastru a jejich přínosy. Plzeň 2005, 16 str.
5. Czechinvest: Průvodce klastrem. Dostupné na internete: www.czechinvest.org/data/files/pruvodce-klastrem-63.pdf

Príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia grantového projektu KEGA 3/6342/08 – Inovatívne vzdelávacie materiály pre bakalársky študijný program Automobilová výroba